

Dokument 66

Odpoveď trnavského biskupa P. Jantauscha 25. 11. 1938 na list Jozefa Tisu. Biskup oznamuje Tisovi, že v prípade prestupovanie Židov na kresťanskú vieru sa vyžaduje, aby prekonali dlhší katechumenát.

Apoštolská administratúra
v Trnave.

Č. 14.343/938

Trnava, dňa 25. novembra 1938

Pri odpovedi toto číslo vždy uveďte.

Vec: Prestupovanie osôb židovského
vierovyznania do rím. kat. cirkvi

K čís.621/1938 z dňa 15. nov. 1938

Slávnemu Predsedníctvu Slovenskej vlády v Bratislave.

K vzácnemu prípisu slávneho predsedníctva slovenskej vlády z dňa 15. novembra 1938 č. 621/938 mám česť oznámiť, že v každom prípade, keď sa hlásia osoby židovského vierovyznania rím. kat. cirkvi, je uložené príslušným duchovným, aby osoby prekonaly dlhší katechumenát, v ktorom nech sa preskúma úmysel hlásiacich sa a nech sú dôkladne vyučované v pravdách viery.

Pavel Jantausch²
biskup, apoštolský
administrátor
(vlastnoručný podpis)³

SNA, fond Úrad predsedníctva vlády, 621/38.

Dokument 67

Úryvok z článku Temné noci z katolíckeho časopisu Duchovný pastier, ktorý napísal Š. Z⁴. Článok bol uverejnený v decembrovom čísle v roku 1938. Jeho časť kriticky pojednáva o Židoch.

² Pavel Jantausch (1870-1947), katolícky biskup v Trnave.

³ Pod dokumentom sa nachádza prezentát predsedníctva Slovenskej vlády, dátum 1. 12. 1938 a číslo 1089. Vedľa je rukou dopísané Na vedomie, A.A. Brat. 11. 12. 1938 a nečitateľné podpisy.

⁴ Za touto skratkou sa veľmi pravdepodobne skrýva Štefan Zlatoš (1895-1964), profesor Bohosloveckej fakulty v Bratislave.

Š. Z.:

Temné noci.

(...) Nemôžeme zamlčať pri týchto pripomienkach zjav, že na našej kultúrnej a spolu i hospodárskej biede veľkú vinu majú početní predstavitelia židovstva. Nebudeme hlásať pogromy, ani bezohľadný antisemitizmus, ktorý bez rozvahy zavrhuje jednu rasu ako mravne menejcennú, ktorá by nebola schopná lepšej výchovy, keby sa kto pokúsil jej mravnú úroveň zvýšiť. Ale pohľad na skutočnosť, že práve svetové židovstvo je hromadne zúčastnené na organizovaní tajných spoločností a tak i týmto prostriedkom usilovalo sa uchvátiť pre seba svetovú moc, ktorú priamo zneužívalo na deštrukciu mravných hodnôt kresťanských národov, musí nás donútiť, aby sme zaujali stanovisko oproti rozvratným pokusom, namierených proti nášmu pokojnému životu, po ktorom sme tak márne túžili. No naše stanovisko je vymerané zásadami kresťanskej mravouky.

Kresťanstvo je a zostane náboženstvom, ktoré hlása rovnosť všetkých ľudí pred Bohom. Ale to znamená nielen uznanlivosť, ale predovšetkým i rovnakú mravnú zodpovednosť za svoje činy. Vo všeobecnosti niet základného, podstatného rozdielu medzi jednotlivými rasami v mravnom ohľade. Musíme sa držať zásady, že všetci ľudia sú dieťkami jedného Otca. Ale to všetko nám nebráni, aby sme nereagovali, neozvali sa, keď sme sa presvedčili o tom, že práve židovstvo zneužívalo oproti nám pohostinstvo, ktorého sa mu v lone kresťanských národov dostávalo. (...)

Duchovný pastier, roč. XLIX, číslo 10 (december 1938).

Dokument 68

Interview provinciála jezuitov Rudolfa Mikuša denníku Slovák k problematike Židov na Slovensku, resp. k postoju katolíckej cirkvi k židovskej otázke.

Provinciál jezuitov páter Rudolf Mikuš⁵:

Štát musí vyradiť Židov z hospodárskeho a verejného života.

Ako hľadá cirkev na židovskú otázku. – Cirkev Židom nikdy nenadržiavala.

Potrebné je rýchle vyriešenie židovského problému.

Bratislava, 9. februára

Iste nepreháňame, keď povieme, že hlavným témom novín celého sveta je v poslednom čase, ba v niekoľkých posledných rokoch, otázka židovská. Na povrch ju doniesol nemecký ríšsky kancelár Adolf Hitler, keď sa v 1933 roku ujal vedenia nemeckej ríše. Táto otázka bola už i predtým dennou

⁵ Rudolf Mikuš (1884-1972) - do roku 1942 provinciál jezuitov na Slovensku.